

Vladimir
Kovačič

Okruški sna

Le redko se zgodi, da se človek zjutraj dvakrat zbudi. Meni se je pa prav to pripetilo, čeprav rade volje priznam, ne vem, kaj me je prebudilo prvič. Ali je bila žena, ki večkrat na poti skozi noč vzdihuje, ali je bil ptič, ki si je polomil peruti na oknu spalnice in zgrmel v globino, ali so bili to prezgodnji pijanci, tega res ne vem in več kot zanesljivo je, da tega ne bom zvedel tudi kdaj kasneje.

Zato pa s toliko večjo gotovostjo

vem, kaj me je zbudilo drugič v tem jutru, že pomaknjenem v dan spominov, izrezanih zapiskov nekih učenih mož. Telefon je zazvonil. Oči so se mi odprle in že sem bil pri zavesti. Flavtistke fukajo kot za stavo, mi je povedal prijatelj, in očitno je, da se mu je to zdelo najpomembnejše na svetu, razrahljanem od drugih novic. Po njegovem gostobesednem predavanju in po mojem molčljivem poslušanju, ko mu je najbrž zmanjkalo besed, sam pa še nisem prišel niti do svoje prve, je globoko zajel zrak, čez nekaj časa pa nadaljeval in se opravičil, če me je zbudil, kar je čisto res, vendar mu tega nisem zameril, kakor tudi tega ne, da je prišel do zaključka, kako je flautistkam druga, če že ne kar prva preokupacija spolno občevanje, kajti moja žena ni flavtistka, daleč od tega, temveč prva čelistka cenjenega in priznane orkestra, in kolikor mi je znano, me ne vara, čeprav je tudi res, da najin zakon ni več tisto, kar bi moral biti in so nemara popustila kar vsa lepila, ki držijo dva zakonca skup.

Zdaj se je žena pretegnila pod odejo kot kakšna topla mucka in se najbrž preselila z nepotešenega sna na trda tla resničnega časa, resničnih cest in prav tako resničnih zvez, tako velepomembnih in neprecenljivih za nabiranje sovraštva pred lastnim pragom, pred lastnim micenim cesarstvom.

»Kaj pa je?« je dahnila, še zmeraj zapeljiva kot tistega dne, ko sva se prvič od začetka do konca in vsevprek oblizala in sem se v njo zasidral nevesče, vendar kljub temu toliko zanesljivo, da sva nadaljevala, ne da bi pri tem drug drugega telesno varala, če je to sploh mogoče, se potem poročila, imela dva otroka in se potem, ko sva se dodobra spoznala, sčasoma odtujila.

»Ah, nič posebnega. Flavtistke fukajo kot za stavo,« sem dobresedno ponovil prijateljeve besede dovolj naglas, da se je povsem in scela izluščila iz spanja, pri tem pa pokrtil slušalko z dlanjo, saj sem bil še zmeraj na zvezi, rojeni iz prevratne noči, iz katere se moj prijatelj še ni z gotovostjo izselil, marveč je nadaljeval in se poigraval na zdrsljih čereh, plesal ples, izbran iz njegovega značaja in obraza. Žena me je pogledala s takšnim in enkratnim izrazom, kakršnega ni moč poimenovati in ga tudi kdaj pozneje ne bom, čeprav bo vse drugače in dobro, zlezla malo bolj navzgor po postelji in tudi v zrak, kjer ni bilo več niti najmanjšega duha po kakšni strasti, še toliko manj, ker je prišla oblečena v pižamo na plan te že nekaj časa brezerotične spalnice.

»Zdi se mi,« to sem govoril že prijatelju v slušalko, »da s tabo nekaj ni v redu.«

»Kaj misliš tako zaradi flavtistik?«

»Ne, niti najmanj. Ampak čutim, da imaš še nekaj drugega za bregom, nekaj, kar ima večjo težo kot to o flavtistikah.«

»Dobro si uganil, zato prejmi moje čestitke. Vendar to, da z mano nekaj ni v redu, kot si rekel, vseeno ne drži.«

Žena je stopila pred ogledalo in si razčesala najlepše lase, me za trenutek pogledala v zrcalo, sam pa sem se globoko v sebi, vendar tako zares in krčevito vprašal, katera je najlepša na svetu tem, za hip spet verjel v pravljice, ki jih pripovedujem otrokoma z večno radostjo in ljubeznijo, da mi je bilo kot na dlani, da je dokončno neka zveza pretrgana šele in le s smrtjo. To spoznanje je bilo presenetljivo, vendar ga nisem želel zavreči, marveč gojiti kot rožo, morda kar čudotvorno, do konca svojih dni in upati na srečo, ki je že bila, čvrsta, zdaj je pa ni. Blesk iz ogledala mi je vsekakor obrezal rob srca, ki je bilo že lep čas kot prazna duša stare fusbalke in se je kri pretakala skozenj kot bleda sokrvica kakega našemljenega in ne preveč zaresnega nrtvaka.

»Veš, premišljeval sem, če bi se šli malo grupni seks.«

»Pred tabo pa je o tem premišljevala že tvoja flavtistka.«

»Kaj pa misliš, ti?«

Pogled sem usmeril k ženi, k ogledalu, k jutrišnjemu dnevu kot kakšen igralec, ki ne razmišlja kaj preveč o koncu predstave, in si zamišljal sobo brez ogledala, morda tudi brez žene, sobo, kjer bi se ustavil čas, da bi si lahko v miru ogledal stare in zaprašene fotografije bivših ljubimk, katerih resda ni bilo veliko, zato pa tembolj poželjivih in pohlepkih, in razmislil, ali je sploh še kaj možno odkriti na tem svetu pri teh letih in v tem času, ki se niti več ne stara, marveč mu bodo kar v trenutku počile vezi. Moja žena pa je bila tako neznansko zapeljiva, da je bilo to zdaj in na tem mestu pravzaprav neznosno in moreče, srce mi je utripalo kot kakšnemu ptiču, ki bo zdaj poletel tako visoko kot še nikoli doslej in gledal navzdol s povsem druge razdalje, razdalje, ki ga bo navdala hkrati s strahom in pogumom. Zdaj je postala ta razdalja kar se da odločilna tako zame kot tudi zanjo. In oba sva letela v nebo. Svet je bil brez teže, zato ga bova lahko

in laže razkosala. V ogledalu ni bilo nenadoma ničesar več. Pramen las je pokril oči kot oblak sonce. Zastrta svetloba je obstala pred oknom. Kako sem se prebudil prvič? Nemara je bil ptič, ki si je polomil peruti na oknu spalnice in zgrmel v globino.

»Kaj so se tvoje misli razblinile?« me je čez nekaj časa nestrpno vprašal, upajoč, da mu bom dal svojo ženo na razpolago, on pa meni flavtistko, s katero očitno ni vedel kaj drugega početi.

»Ne, le strašno visoko so bile, letele tam zgoraj in se očitno razblinile le v snu.«

»Torej, kaj?« je bil radoveden in v hipu predirjal razdaljo med nama.

»Čakaj, da jo povprašam?« sem rekel nekam malomarno in pomirjeno, ne da bi vedel, od kod nenadoma ta mir, ki ga tako dolgo ni bilo, zdaj pa se je pred mano razprostrl kot kakšna dolina, obsijana od sonca, samotna, vendar prijazna in vabeča.

Zares je bila pred mano le ona. Naga. Počakal sem, da se je oblekla, in to je počela tako preudarno in skladno, da sem bil prepričan, kako bo rekla ne, nikoli kaj takega, saj to je povsem neuravnovešeno, in kakšen smisel naj bi sploh imelo? Ni imela rada nesmiselnih reči, nesmiselnih filmov, nesmiselnih knjig, nesmiselnih predmetov. Zato pa je imela toliko rajši red, urejeno življenje. Pod urejenim življenjem si je zamišljala predvsem čimveč denarja, o čemer pa nisem trdno prepričan. Toliko dvoma je nasejala vame, da je to pravzaprav od vsega najbolj nemogoče.

Potem sem jo vprašal. Brez ovinkov, brez kakršnihkoli zaprek. Z nekim jasnim in prozorno čistim glasom. Kot da ne bi nikoli ničesar sanjal. Kot da bi se vedno prebujal z bleščečim se soncem v očeh.

Besede niso dale odmeva. Zakopale so se v molk.

In vendar je dala glas od sebe, bolj prožen, kot bi si lahko mislil in smel, bolj odmeven in drgetajoč kot moj, ki ga sploh nisem več slišal in je potonil tako globoko in morda kar dokončno kot prsten zvon.

»Zakaj pa ne?«

To so bile te tri besedice, ki jih je rekla, in ne vem zakaj sem pričakoval, da bo še kaj dodala. Le kako sem se prebudil prvič? Sem kaj preslišal? Kaj odločilnega in enkratnega? Na meji nečesa? In se ne bo več ponovilo? Tega res ne vem.

»Si spet zaspal?« me je povprašal prijatelj in kdo ve, če se ni rahlo nasmehnil.

Na to mu nisem odgovoril.

Sonce je lilo skoz okno in nemogoče bi bilo ponovno zaspati.

Kaj je ptič udaril v okno?

Kaj so bili glasovi pijancev?

Kaj je bila žena?

»Sprejmeva tvoj predlog,« sem mu povedal in ničesar nenavadnega se mi ni zdelo vse skupaj. Oba sva pristala. Zdaj sva bila oba hladnokrvna. Majhna ubijalca. To pa je le malo prehudo. Pustolovca. Puščavnika vsekar ne. Dejstvo pa je, da ni bilo v meni nič novega. V njej najbrž tudi ne.

Že dolgo nisem ničesar sanjal. Ona prav tako ne. Pravzaprav sva si neverjetno podobna. To je čisto mogoče. Golo naključje. Ravnina, ki le kdaj pa kdaj obljublja. Še večkrat pa nič. Morda pa le ne verjameva. Spogledala sva se. Preštel bi lahko do deset. Še vedno sva se gledala. In v njenem pogledu je bilo nekaj sprememb. No, kakšnih? Kaj je mogoče povedati? Kaj je mogoče priti do pravih besed? Potem je povabila pogled, bila je otožna in nekaj je čutila, kar bo nemara povedala. Vendar se je zdaj nisem upal povprašati. Ravnina naj se zlije do konca. Kot boleča solza čez lice.

* * *

Popoldne sem odpeljal otroka k moji mami. To pot sta bila bolj vesela kot navadno in me nista vznemirjala z željo, naj že jutri pridem in ju vzamem s seboj. Sam sem se zadržal le nekaj minut, nisem pa opazil, da bi se mati čudila moji naglici.

Nazaj sem vozil počasi, neka previdnost me je navdajala spričo lesketa sonca, ki se je poigravalo pred mano kot kakšna večna in zdaj malce neprijetna stvar, polzeča v oči in v ušesa kot enakomerni zvok zapravljenega dneva. Prižgal sem radio. Znani napevi so ostajali v meni kot sence dreves, ki so se le neznatno podaljšale, pravzaprav je bilo to vprašljivo, na poti domov. Bilo mi je popolnoma vseeno, kam se vračam, vožnja me je zasanjala in me napravila sumljivo radovednega, a hkrati brezčutnega, topega. Občutil sem breztežnost in kako me bo prehitela noč, bežeča za mano in ta hip še nevidna kot zamolkla odprtina sna. V tej domači pokrajini sem se izgubil, naenkrat ostal sam, čeprav pomirjen in hkrati tudi samozavesten. Nena doma nobenih avtomobilov več. Zapeljal sem na rob ceste, kjer se je zakadilo, in ustavil. Pobral ptiča, ki si je polomil peruti na vetrobranskem steklu in poginil. Topla kri je med prsti stekala v prah. Pijani harmonikar je v dalji neritmično potegnil meh in se mi približeval počasi, sprva majhen kot muha, potem naraščajoč kot kakšna prikazen in za sabo vlekel še druge, prav tako pijane, pojoč neubrano prav tiste napeve, ki sem jih poprej poslušal v avtu. Radio je bil še zmeraj prižgan, vendar ni igral. Le hreščal je, pravzaprav hropel kot kakšna ranjena žival.

»Katero pesem bi radi slišali?« me je vprašal harmonikar in se mi režal z velikimi vampirskimi zobmi, ki se navzlic dnevu niso zdeli nič manjši.

Nisem mu odgovoril.

»Kakšno polko domačo, kajne?« je hripavo dejal in zasmrdel po vseh žganih pijačah sveta.

»Vseeno mi je,« sem končno odvrnil, misleč, da se ga bom tako znebil.

»Poslušajte, prijatelji, njemu ni nič mar muzika! Kaj pa bi? Povej nam, no!«

Pred menoj je poplesaval in bilo mi je sila neprijetno, ko so se zgrnili okrog mene.

»Gremo skupaj do graščine, da se okrepcamo in popijemo kaj,« je predlagal zaudarjajoči harmonikar in me prijel za komolec. »Starci bodo prav veseli, ko bodo videli tako lep avto.«

Branil sem se pred njihovo razposajeno vsiljivostjo in bil trdno odločen, da odpeljem v obratno smer, vendar je moja namero preprečil avto, ki ni hotel vžgati.

»Nič zato,« je spet prvi pristavil harmonikar, »porinemo ga delček poti, potem bo pa šel navzdol že sam.«

Ni mi preostalo drugega, kot da hvaležno sprejemem ponujeno. Nemara mi bo tam kdo le popravil avto.

V spremstvu teh čudnih razposajencev in razglašene muzike smo se odpravili v smeri razpaljenega sonca, ki je bilo začudo še zmeraj visoko in nenavadno slepeče. Moj avto je poplesaval po tej stranski poti in kmalu smo bili na odseku, kjer se je pot pričela vijugati navzdol. Tu jim bom pobegnil, sem si mislil, vendar kot da bi harmonikar zaslužil mojo namero, je rekel:

»Spodaj se pot konča.«

»Kaj se kar tako konča?« sem neumno in prestrašeno vprašal.

»Kar tako,« je zamolklo odvrnil skozi odprto okno.

Zavoje sem potem po poti navzdol speljeval udobno in neslo me je točno do vhodnih vrat graščine, napol podrte, obraščene z ovijalkami, ki so daleč in kvišku štrlele preteče. Če ne bi slišal o starih, bi najbrž pomislil, da je graščina zapuščena. Za trenutek sem obsedel v avtu, ga poskušal vnovič vžgati in resda mi je tokrat uspelo. Vendar nisem odpeljal, kajti čutil sem, da bi mi pijana družina, ki sem jo slišal nekje za sabo, mojo namero preprečila. Ugasnil sem motor in izstopil.

»Vi niste iz sosednje vasi,« je rekel starec, ki me je presenetil, da sem se ga skoraj ustrašil.

»Iz mesta sem.«

»In kako, da ste prišli na našo veselico?«

»Ti so me povabili,« in sem s prstom pokazal v smeri zvoka.

»No, lahko boste pomagali, saj ste še mladi.«

Povabil me je v graščino in sledil sem mu po hodnikih, zaudarjajočih po mrtvaškem potu. Počasi se je premikal, večina niti tega ni več zmogla, saj so bili na invalidskih vozičkih.

»Kje je kakšen telefon?« sem vprašal svojega vodiča.

»Kaj bi radi telefonirali v mesto? Poskusite, a ne verjamem, da boste dobili zvezo. Le redko se posreči. Če je kakšen pogreb, ni navadno nikogar. Vaščani so prijazni in kopljejo grobove. Brez njihove pomoči bi se zadušili v lastnem smradu.«

Številke telefona, ki je bil v neki vdolbini kot v kapelici, sem vrtel previdno in s tresočimi se prsti. Pa sem le dobil vezo in se pomenljivo nasmehnil starcu, ki je utrujeno skomignil z rameni in vlekkel na naglušno uho, kaj se bom menil z ženo.

»Kje se zadržuješ tako dolgo?« me je kar takoj oštela žena. »Naša gosta sta že tu. Kaj si pozabil?«

Njen glas je bilo slišati kot za kakšno steno, bil je globlji kot navadno in resen, če ne že kar zaskrbljen.

»Nisem pozabil. Pomotoma sem zapeljal na neko stransko cesto, kjer pa se mi je pokvaril avto. Zdaj sem v domu za starce, od koder ti telefoniram. Neka vesela družčina mi je pomagala poriniti avto do tu in bi jih strahotno užalil, če ne bi z njimi nekaj spil. Avto sem medtem že uspel prižgati.«

»Naša gosta sta nestrpna,« je zdaj rekla s popolnoma mirnim tonom.

»Samo kozarček, da ne razvezim teh pijanih ljudi.«

»Pričakujemo te kmalu.«

Odložila je slušalko. Slišal sem, kako so se odprla vhodna vrata in kako so moji znanci s poti trumoma in bučno vstopili s pesmijo in radoživim smehom na ustih. Starček se je hudobno smejal.

»Zdaj bo pa tudi pri nas veselo. Smeh je pri nas redok gost.«

Prijel me je za roko in popeljal v prostrano jedilnico, kjer so se mešali smeh, zasoplo dihanje in petje ter igranje prišlekov, ki očitno niso bili prvič tukaj.

»Kaj ne boste dvignili in izpili kozarček na naše zdravje?« je zaklical harmonikar.

»Huuuuuuraaaaa!« so zavpili nekateri, še več pa je bilo tistih, ki so le hrkali, pokašljavali.

»Kako naj pridem od tod?« sem vprašal harmonikarja in ga povlekel za rokav. »Žena me čaka in povrhu tega imam še gosta v hiši.«

»Da vas čaka žena?« se je začudil in potem posmehljivo dejal: »Kar sama naj opravi z gosti. Za vas je bolje, da ostanete tu.«

»Veste, ne poznam teh ljudi,« sem se izgovarjal.

»Nič zato, zdaj jih boste spoznali. Nikoli ni prepozno, poleg tega pa je še dan. Na ženino zdravje!«

Oba sva izpila do dna neko grenko pijačo, ki ji nisem vedel imena. V glavi se mi je zvrtilo in moral sem sestiti.

»To bo uničilo starce.«

»Nasprotno,« je pomenljivo rekel harmonikar in odložil svoj inštrument, ki ga je vso pot nosil in nanj igral, »nekaterim starkam le še to pomaga. To so prave orgije, boste videli.«

Zdaj sem opazil sveče v velikih pozlačenih svečnikih in vse skupaj je bilo kljub že omenjeni veselici nenavadno svečano. Težke pladnje, zvrhane mesa, so le s težavo prinašale starke, mladostno oblečene in naličene, žganja in vina pa je bilo več kot preveč in mi je bilo jasno, da ga ne bodo mogli izpiti. Le zagatnega vonja niso mogle pregnati tudi vse omenjene dobrote.

Godci so zagodli, pevci zapeli, razglašeno in razpotegnjeno, toda očitno ni to nikogar motilo. Harmonikar je dodal solo tej neubrani celoti. Približala se mi je neka napol slepa starka in me povabila na ples. Ploskanje. Krčevito me je stisnila k sebi.

»Že dolgo nisem plesala.«

»Tudi jaz ne. Le redko plešem.«

Potem sem prisedel za njeno mizo in pustil, da mi je na krožnik naložila veliko svinjsko kračo, v kozarec pa do roba nalila črnega vina.

»Na zdravje!« je rekla živahno.

»Na zdravje!« sem spregovoril sam veliko bolj utrujeno od nje.

»Upam, da boste še kdaj prišli.«

»Ne verjamem.«

Videl sem, kako je bilo zdaj sonce nizko nad obzorjem, videl ptiče, ki so prileteli skoz odprto okno. Zbal sem se, da bodo mrtvi popadali na tla. Harmonikar je spet raztegnil meh. V neskončnost. Rad bi zapel, pa mi je starka položila svojo hrapavo dlan na usta.

»Nima smisla,« je rekla in gledala sonce, ki je tonilo za obzorje, ptiči pa so delali neke neumne kroge in vreščali, kot da se pripravljajo na dež.

Potem sem videl, kako je svetloba zastala v zraku, čez čas odšla. Prižgali so sveče. Ptiči so odleteli. Kako sem se zbudil prvič? Kaj se je žena obrnila v snu?

»Telefon,« sem zaslišal za svojim hrbtom.

»Lahko govorite iz moje sobe,« je rekla ljubezniva starka. »Bliže je.«

Povzpela sva se po stopnicah in njena soba je bila prva na desni.

Hlastno sem prijel za slušalko.

»Kako si zvedela za številko?« sem se začudil.

»Zdaj to ni važno,« je hladno odvrnila žena. »Gosta sta odšla.«

»Kaj pa grupni seks?« sem vprašal.

»Smo že končali.«

»Brez mene?« sem užaljeno in naivno vprašal.

»Brez tebe.«

»In kaj zdaj?«

»Čakam te.«

Od žganja in vina se mi je močno zvrtilo v glavi. Videl sem, kako se je starka slekla in ponujala svoje ohlapno telo. Pognal sem se v tek. Vedel sem, da me zdaj ne more nihče zadržati. Zunaj je bilo hladno. Motor sem prižgal z lahkoto in odpeljal. Zmeraj hitreje je šlo. Kako sem se prebudil prvič? Še hitreje je šlo. Potem pa nenadoma ni bilo ničesar več.

* * *

Začutil sem njeno roko na obrazu. Nemara sem se prvič tako prebudil. Potem sem se mirneje obrnil v globokem snu. Kaj me čaka, da se zbudim? Čutil sem njen jok v svojih prsih. Ali slutiti, da je vse zaman?